

СВІТОВИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В ГРОМАДІ ПІД ЧАС ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ

Кривенко С. М.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
krivenkos_m@ukr.net*

Воєнні конфлікти приносять значні виклики для соціальної роботи, адже в таких умовах зростає потреба в допомозі найбільш уразливим групам населення: дітям, людям похилого віку, пораненим, особам з інвалідністю та сім'ям, що втратили свої домівки. Соціальні служби відіграють важливу роль в підтримці цих груп, забезпечуючи їхні базові потреби, психологічну підтримку, а також допомагаючи інтегруватися в нові спільноти. Досвід різних країн показує, що під час воєнних конфліктів особливого значення набуває мобільність соціальних служб, міжсекторне партнерство та міжнародна підтримка.

Мета статті – розглянути організацію соціальної роботи в громадах різних країн в умовах війни та уроки, які можна винести для майбутніх кризових ситуацій.

Соціальна робота в громаді під час конфліктів зазвичай має ряд важливих і нелегких завдань:

1. Надавати життєво необхідні ресурси – забезпечення житлом, їжею, одягом, медикаментами тощо.
2. Забезпечувати психологічну підтримку – люди, які постраждали від війни, часто мають травматичний досвід, з яким важко впоратися самотійно.
3. Захищати права дітей та інших уразливих груп – воєнні конфлікти особливо загрожують правам і безпеці дітей, зростає ризик їх експлуатації та зловживань.
4. Сприяти соціальній інтеграції біженців і переміщених осіб – багато людей змушені покидати свої домівки й адаптуватися до нового середовища.

У той же час організація соціальної роботи в зонах конфлікту має низку викликів:

1. Небезпечні умови праці – робота соціальних працівників у зонах конфлікту пов'язана з великими ризиками для життя.
2. Брак ресурсів – обмеженість фінансування ускладнює забезпечення базових потреб постраждалих.
3. Психологічне навантаження на працівників – працівники, які надають допомогу в умовах війни, піддаються сильному психологічному тиску і ризику професійного вигорання.

У таких умовах важливо не лише забезпечувати соціальну підтримку постраждалим, але й дбати про працівників, які допомагають людям у кризових ситуаціях.

Розглянемо досвід окремих країн в організації соціальної роботи в громадах під час воєнних конфліктів.

У Сирії, де війна триває з 2011 року, соціальні служби зіштовхнулися з величезними труднощами. Організація UNICEF та інші міжнародні організації впроваджують мобільні соціальні служби, які допомагають забезпечувати підтримку найбільш уразливим групам, включаючи дітей і сім'ї, в регіонах, що є важкодоступними через бойові дії. Завдяки мобільним командам вдається надавати базові послуги, такі як психологічна підтримка, медична допомога та доступ до освіти навіть у найнебезпечніших зонах. Такі мобільні соціальні служби дозволяють досягати людей навіть у найвіддаленіших районах, надаючи їм базову гуманітарну допомогу в умовах нестабільності. UNICEF також надає підтримку у відновленні шкіл і забезпеченні доступу до дистанційної освіти, що допомагає дітям продовжувати навчання попри кризу [3, 7]. Крім цього, під час конфліктів у Сирії та Іраку, гуманітарні агенції активно впроваджували курси першої психологічної допомоги та групової терапії для осіб, що пережили травму [5].

В Афганістані, що перебуває в стані конфлікту десятиліттями, ключову роль у соціальній роботі і наданні допомоги громадам відіграють неурядові організації (НУО). Міжнародний комітет Червоного Хреста (МКЧХ) та інші НУО забезпечують надання гуманітарної допомоги, включаючи медичні послуги та забезпечення базовими потребами. Окрім медичної допомоги, МКЧХ активно працює над реабілітацією поранених і підтримкою людей, які стали інвалідами через війну. Афганський досвід показує важливість присутності міжнародних партнерів у зонах конфлікту, які можуть забезпечувати ресурси і підтримку вразливим групам населення та забезпечення безпеки соціальних працівників, які працюють у небезпечних зонах [1, 2, 4].

Після завершення війни в Боснії та Герцеговині у 1995 році, країна стикнулася з масштабними викликами у сфері соціальної реабілітації населення. Особливу увагу приділяли роботі з ветеранами та жертвами війни, які потребували як фізичної, так і психологічної допомоги. Залучення міжнародних організацій та Світового банку, забезпечило необхідне фінансування для розбудови реабілітаційних центрів. Програми реабілітації були спрямовані на психологічну підтримку, соціальну адаптацію та інтеграцію постраждалих у нове соціальне середовище. Цей досвід підкреслив важливість довгострокової підтримки та реабілітаційних програм для повноцінної інтеграції постраждалих у суспільство навіть після завершення воєнних дій [6]. Також важливим аспектом соціальної роботи було сприяння економічному відновленню громади. Соціальні працівники підтримували ініціативи самозайнятості та сприяли створенню умов

для розвитку місцевого бізнесу. Такий підхід дозволяв підтримувати фінансову стабільність домогосподарств і зменшувати ризик бідності та соціальної залежності в громадах, що постраждали від війни [5].

Крім цього, у воєнних конфліктах важливим аспектом соціальної роботи є правозахисна підтримка. Тому під час і після конфліктів соціальні працівники також залучені до захисту прав уразливих груп. Це включає документування порушень прав людини, підтримка біженців у питаннях юридичної допомоги та реінтеграції. Наприклад, у Демократичній Республіці Конго соціальні працівники співпрацюють з правозахисними організаціями для підтримки жертв насильства та забезпечення їхньої безпеки й доступу до ресурсів [5].

Досвід організації соціальної роботи в громаді під час воєнних конфліктів у різних країнах свідчить про важливість міжнародного співробітництва, адаптивності та мобільності соціальних служб. Сирія, Афганістан, Боснія та Герцеговина, Демократична Республіка Конго продемонстрували різні підходи до організації соціальної роботи в громаді, залежно від специфіки конфлікту та доступних ресурсів. Ключовими аспектами ефективної соціальної роботи в умовах війни є використання мобільних служб, підтримка з боку міжнародних організацій та розвиток довгострокових реабілітаційних програм для ветеранів і постраждалих. Успішні приклади соціальної допомоги і підтримки в названих країнах підтверджують важливість міжсекторного підходу та допомоги міжнародних партнерів, що дозволяє підвищити ефективність і масштаб допомоги для всіх, хто потребує підтримки в умовах воєнних конфліктів. Ці приклади можуть бути корисними для розвитку ефективної соціальної роботи в громаді в умовах воєнних конфліктів та після завершення воєнних дій як у світі, так і в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Afghanistan. The ICRC has been serving the people of Afghanistan for over 40 years, protecting, and assisting them amidst the consequences of armed conflicts and overlapping challenges. *International Committee of the Red Cross (ICRC)*. 2024. URL: <https://www.icrc.org/en/where-we-work/afghanistan>
2. Greenfield Ch. Red Cross set to end funding at 25 hospitals in Afghanistan. *Reuters*. 2023. URL: <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/red-cross-set-end-funding-25-hospitals-afghanistan-2023-08-17/>
3. Humanitarian Situation Report No. 6. Syrian Arab Republic. *UNICEF for every child. Syrian Arab Republic*. 2024. URL: <https://www.unicef.org/media/164821/file/Syria-Humanitarian-SitRep-03-November-2024.pdf>
4. ICRC in Afghanistan – Summary. *reliefweb*. 2024. URL: <https://reliefweb.int/report/afghanistan/icrc-afghanistan-summary#:~:text=The%20ICRC%20works%20closely%20with,water%20supply%20and%20electricity%20systems>
5. Ioakimidis V., Maglajlić R. A. Social Work Responses to Armed and Political Conflict. *The British Journal of Social Work*. 2022. Vol. 52. Issue. 4.

- P. 1801–1804. URL: <https://academic.oup.com/bjsw/article/52/4/1801/6613038?login=false>
6. Maglajlic R. A., Stubbs P. Occupying liminal spaces in post-conflict social welfare reform? Local managers and international organisations in Bosnia and Herzegovina. *The British Journal of Social Work*. 2018. Vol. 48. Issue. 1. P. 37–53. URL: https://sussex.figshare.com/articles/journal_contribution/Occupying_liminal_spaces_in_post-conflict_social_welfare_reform_Local_professionals_and_international_organisations_in_Bosnia_and_Herzegovina/23442077?file=41152952
7. Salameh Sh. A ray of hope amid of adversity. UNICEF deploys mobile clinics to help vulnerable families protect their children from diseases and malnutrition in eastern Syria. *UNICEF for every child. Syrian Arab Republic*. 2024. URL: <https://www.unicef.org/syria/stories/ray-hope-amid-adversity>

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ВІДВІДУВАЧІВ ПОЛТАВСЬКОГО ЛІТЕРАТУРНО-МЕМОРІАЛЬНОГО МУЗЕЮ В. Г. КОРОЛЕНКА ЗАСОБАМИ ЗАКЛАДУ

Куторжевська Л. І.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Ємець С. А.

Полтавський літературно-меморіальний музей В. Г. Короленка

Ми живемо в той час, коли, як і тисячу років тому перед українською нацією стоїть дуже жорстке питання – життя або смерть... Лютий багатовіковий ворог не полишив свої наміри спочатку покорити синів і доньок України, а потім і повністю загладити навіть спомин про окремих народ потомків святих Володимира і Ольги. Ворог довго планував свою агресію, стягував необхідні ресурси, вибрав момент найбільшої уразливості нашої країни, і вже готувався святкувати перемогу, однак... На превеликий подив багатьох, ще не звітрів козацький вольний дух у дітей Дніпра і Карпат! Це той Дух Світла Божого, який спочатку запалив вогні Революції Гідності, а потім повів у бій за волю і незалежність України десятки тисяч українських героїв. Це той Дух Світла Божого, який підтримує воїнів ЗСУ, який допомагає народу України вижити в час воєнного стану, введеного Указом Президента через повномасштабне вторгнення рф в Україну 24 лютого 2022 року. На всі сфери суспільних відносин населення вплинула ця трагічна подія: збільшується ряд соціально вразливих категорій населення, яким необхідно впроваджувати комплекс медичних, психологічних, педагогічних, професійних, юридичних заходів, спрямованих на відновлення чи компенсацію порушених або втрачених індивідом суспільних зв'язків і відносин внаслідок змін стану здоров'я, соціального статусу, втрати близьких людей, навичок навчальної